

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Harc az osztrák ellen.

Irta: Batthyány Tivadar gróf,
orsz. képviselő.

1904-ben azt hirdették nap-nap mellett Tisza István és pártja s velük együtt egész Ausztria, hogy a többség akaratának mindig és mindenben feltétlenül érvényesülnie kell. A többségi akarat mindenhatóságának szentenciáját odáig terjesztették ki, hogy még törvény, alkotmány és házzabálysértéseket is szabad elkövetni, csak azért, hogy a többség akaratát a törvényhozásban teljesüljön.

1905. január 4-én elhangzott a királyi trónról a felhívás, hogy a többség és kisebbség, a korona és közvélemény között felerősített ellentétek fölött ítéljen a nemzet. Itéljen a katonai, a közgazdasági, a szociális és közigazgatási kérdésekben, ítéljen az ország jövődó kormányzatának irányára, szelleme és céljai tekintetében.

És a nemzet január 26-án ítél, ítéletében kimondván, hogy a koalizált pártokat, illetőleg azok közös törekvéseit kívánja a kormányzatban s a törvényalkotások terén érvényesíteni. A nemzet halálra ítélte a szabadelvű-párti kormányzat szellemét és irányát, a közös vámterületet s ezen párt katonai programját, amely a Tisza által lefokozott 9-es bizottsági pontozatok alapján állott s ezek helyébe kívánja a nemzet ítélete, hogy hajtassék végre a 67-iki kiegyezésből legalább annyi, a mennyit a koalíció felirata a katonai kérdésekben felsorol, alkottassék meg egy széles alapra fektetett választási reform, a szociális reformok egész sorozata és léptetessék életbe az önálló vámterület s ezzel biztosítások Magyarország gazdasági önállósága.

S miután a nemzet ilyen ítélete elhangzott, kértem mi lett a nemzet többsége akaratának feltétlen érvényesüléséből? Az lett, hogy a nemzet verdiktuma óta a hatalom nap-nap mellett mást sem tesz, mint a törvények, az alkotmány, a parlamentarizmus lábbaltiprásával megghusítja, hogy a nemzet akaratából csak egy szemernyi is megvalósulhasson. Nem akarom az 1905-ik év eseményeit e lapok t. olvasóinak emlékeztetébe újból felidézni, csupán a legutóbbi napok gyászos ese-

ményeihez legyen szabad néhány megjegyzést fűznöm.

Ugy-e bár, folyton azt hirdették, hogy az utolsó választások nem fejezték ki a nép igazi akaratát, előbb ki kell bővíteni a választók számát, mert csak akkor tudjuk meg a népválódi akaratát? Nos mi felajánlottuk, hogy megcsináljuk a választási reformot a legszélesebb alapon s azután hívja a király újból a nemzetet ítélethozatalra, a katonai kérdésekben maradjon minden függőben addig, de pénzt, ujoncot hajlandók vagyunk megajánlani s a válasz?...

Fütyülnek Bécsben a választási reformra, a választókra, a nép akaratára! Dehogyan is kell nekik általános nemzeti jog, népiélet, ez csak addig volt jó, míg vele a szociálistákat a koalíció ellen lehetett ugratni, de midőn komolyan ki akarjuk terjeszteni a népjogokat, kikérik maguknak, hogy a nép milliói a katonai kérdésekbe még csak évek múltán is egyáltalán bele is szólhassanak, úgy mondják, ehhez a népeknek semmi köze.

Felajánlottuk, hogy időközben alkotunk egy sereg üdvös törvényt, amelyekkel igazságosabbá és becsületesebbé tesszük a közigazgatást, segítünk a nép nyomorán, csinálunk törvényeket, amelyek a tisztviselőknek, munkásoknak, magánalkalmazottaknak, gazdáknak, vasutasoknak stb. stb. jogot és kenyeret biztosítanak s a válasz?...

Elveszik a sajtószabadságot s a többi még meglevő jogainkat, az állam pénzét pedig a szegény népek oda nem adják, hanem a dicsőséges osztrák armádiának foglalják le.

A midőn pedig meghallották, hogy még azt is merészeljük követelni, hogy gazdasági önállóságunkat legalább törvénybe iktathassuk, minek fejében meg egyezünk Ausztriával s az egész külfölddel Gautsch, Fejérváry, Goluchowski és Burián összeröfentek s Andrássy rögtön megkapta a választ, hogy — többé szóba sem állanak vele.

Ime nagy válságunk dióhéjban! Ezen események tanúsága pedig az, hogy Ausztria halálos ellensége a magyar nép anyagi jólétének s hogy mindent, még a monarchia harcképességét is kockára tesz, csak hogy a magyar „gyarmat” Ausztria karmai közül ki ne csusszék, csak hogy Magyarország gazdaságilag önállóvá ne válhasson.

Ezen tények mellett kötelességünk, hogy a haza, az alkotmány, a szentesített törvények, a népjogok s a nép anyagi jólétének érdekében tovább küzdjünk, fokozott erővel, az eddigieknél több és hatékonyabb fegyverekkel. Ez alkalommal a mi védő fegyvereink közül csak egyet kívánok különösen kiemelni s ez az, hogy miután Ausztria mi ellenünk gazdasági téren lépett a legkiméletlenebb harcra, vegyük fel mi is ezt a harcot a gazdasági téren.

Magyar ember ne vegyen egy garas áru osztrák portékát se többé. Amit idehaza készítünk, abból csak hazai gyártmányt szerezzünk be, amit itthon ma még nem készítenek, azt vegyük a külföldről, vegyünk angol, francia, olasz, vagy amerikai gyártmányokat, de osztrákot semmi szín alatt sem. Tudassuk kereskedőinkkel, hogy ezentúl osztrák árut ne is tartsanak üzleteikben, mert azokat még nem vesszük, aki pedig még azután is osztrák árut akar a nyakunkra varrni, azt egyszerűen bojkottálja a vevőközönség!

Harc az osztrák zsarnok, harc az osztrák kereskedelemnek!

Nem kell osztrák áru! Ez legyen a jelszó s ha e mellett kitartunk, csakhamar a kapzsi osztrákok fognak ajtónkon bekéért koldulni!

A politikai helyzetről.

A leszámolás és selejtezés.

Akik áltatták magukat és másokat azzal, hogy a Fejérváry-kormány bekíteni és törvényt föntartani jött, olvassa el Fejérvárynak a koalíció és Andrássy gróf legutóbbi működésére vonatkozó nyilatkozatait. Nem kell ahhoz államtudományi tudorság, sőt középiskolai tanulás sem, hogy a rosszakaratot, vastag tájékozatlanságot, teljes járatlanságot és az abszolutizmus vak eszközét ne lássa. Fejérváry engedelmes katona, siet az abszolutizmust minél hamarabb meghonosítani hazánkban.

Állítólag Kristóffy és Lukács miszterek is megsokalták és lemondani készülnek. Popovics pénzügyi államtitkár szintén veszélyeztetve látja az ország pénzügyi helyzetét, mert a katonai terhek fedezhetése végett a dohány, bélyegmonopoliumot bérbe akarják adni, mint a sójövédelmeket annak idején. Sőt Ugron János ur is kijelentette, hogy abszolutizmus esetén lemond főispáni állásáról.

Hasonlók szegények a gyújtogató-

hoz, ki midőn ellensége házáat felgyújtotta, ő maga az első, ki tüzet kiált.

Minket ezek az urak földre nem vezetnek. Az abszolutizmusnak ilyen félhazafiak gyanusak. Ők feltétlen engedelmeskedő katonákat fogadnak el csupán, mi meg megvetjük, mert a mulhatatlan bekövetkezendő nemzeti sikert hátráltatták. Elkövetkezik a leszámolás napja és „jaj a legyőzöttnek”; selejtezzük, amint már megtette a szekelyudvarhelyi ur kaszinó. Lomtárba az ilyen alakokkal, avagy a szemétdombra...

Glosszák.

Csak romlott és nem igazi intelligencia lehet oly perverz izlésű, hogy minden elképzelhető alkalmat megragadjon egy oly társadalmi osztály legyalázására és megrágalmazására, a mely társadalmi osztály, ha selejtes elemekben is bővelkedik, de nincs szűkében az igazi jellemeknek és tehetségeknek sem, s melyről köztudomásu dolog, hogy a magyar alkotmány megvédésében és az igazi népjogok megvalósításában mindig előljárt. Különös aberratioja az erkölcsi érzésnek, mikor ez a gyalázkodó maga is épen ahhoz a karhoz tartozik, a melynek bemocskolására keresve keresi az alkalmat. Kiről is lenne másról szó, mint a „Szekely Újság”-nak nevezett haladó-párti újság felelős szerkesztőjéről? Ez az ur, aki nagy nehezen megszerezte az ügyvédi oklevelet, sőt az ügyvédi kamara tagjai közé is bejegyeztette magát, mióta fölkapott a haladó párti lapszerkesztői hivatal ugorkafájára (Nem az Ugron Jánoskára!?, Szedő gyerek.), azóta különös gyönyörűséggel szórja dühének tájkát az ellen az ügyvédi kar ellen, mely őt magába fogadta s a mely lehetővé teszi még neki is, hogy ha egyszer eltörlik a haladó-párt husosfazeka s ő is megtanul komolyan dolgozni, a munkája után tisztességgel megélhessen. Hogy mi az oka ennek, az igazán érthetetlen. Talán csak nem az, hogy ezen a pályán mindenki jobban boldogul, mint ő? De ezeknek a függetlenségét, erejét, társadalmi befolyását és tekintélyét talán mégsem lehet arra az okra visszavezetni, mintha a többiek mind kevésbé becsületesek volnának, mint a gyalázkodó, hanem inkább arra, hogy többet tudnak, jobban és többet dolgoznak, mint ő. Ha az illető megfigyelte volna ügyvédjelölt korában azt, hogy hogyan dolgozik főnöke s általában mennyi bajjal, gondnal, utánjárással és munkával lehet azt az

általa irigylet „jól jövedelmező” irodát megcsinálni, akkor bizonyára nem várná naponként még déli 11 órakor is az ágyban, hogy a sült galamb a szájába röpüljön. Akkor nem kellene érte, mint ügyességi megbízottat stafétákat küldözni, hogy kegyeskedjék a tárgyalásra felfáradni; nem kellene helyette, mint házasságvédő helyett mást kinevezni, azért mert a kitűzött tárgyalásra meg nem jelent. Ha komolyan utána látna annak a minimális mennyiségű ügyének, ami van, akkor az irodája bizonyára többet jövedelmezne, mint a mennyit egy közönséges napszámos keres. És akkor nem kellene irigyletnek kartársai munkájának gyümölcsét s nem kellene pereatott kiáltania az egész ügyvédi karra csak azért, mert ő abban nem képes boldogulni és érvényesülni.

Ehhez pedig nem szükséges sem „fiskális furfang”, sem semmi olyas, ami a köztisztességgel ellentétes, hanem csak alapos tudás, szilárd jellem és kitartó szorgalom.

Amulva olvassuk a haladó-párt helybeli organumának legújabb címét: hogy az „független politikai hetilap”. Mikor amulatunkból kissé magunkhoz térünk, a legelső kérdés, mely ajkunkra jön, az, hogy: kitől független, mitől független!? Keressük, kutatjuk rá a feleletet, de a nehéz kérdésre helyesen meg felelni csak ez egy szóval tudunk: — az igazságtól...

Hogy a függetlenségi párt programja nem egyéb pusztán tagadásnál... Ezt hirdették negyven éven keresztül a szabadelvű-párt minden kori tagjai, ezzel kiabálták tele az ország füleit a mindenkori kormánypárti lapok s ezt prédikálja a haladó-párt kicsiny, de nem épen tiszteletré méltó serege. Én Istenem, hát pusztán negáció-e az, hogy a magyar állam elő törvényeink szerint önálló és független, semmi más országnak alá nem rendelt állam!?

Pusztán negáció-e az, hogy Magyarország minden jog, minden hatalom — még a királyi is — a nemzetől való s ennél fogva minden fellejogot csak alkotmányosan, a nemzet érdekében és a nemzet által lehet gyakorolni? Vagy ha azt mondjuk, hogy a nemzetnek joga van rendelkeznie magával és azon intézményekkel, melyeket a saját érdekében, a saját céljai elérésének eszközeiképpen létesített! Helyezzük ezzel parhuzamba a haladó-párt, illetve Bécs és a darabontok álláspontját, melyet a pár szó fejez ki: „A nemzetnek mindehhez nincs joga”. És már most tessék megmondani, hogy melyik a pusztán tagadás és melyiknek van pozitív tartalma. Hogy kitaláljuk, ahhoz bizony még az ugynevezett fiskális furfang sem szükséges.

A darabontok úgy tesznek, mintha dolgoznának. Összekompilálnak egy csomó törvényjavaslatnak nevezett hülyeséget, közlést a lapokban és jobb ügyhöz méltó önértéssel verik a mellüket, hogy ők mennyit akarnak az ország érdekében tenni, de a gaz koalíció megakadályozza. Mintha bizony a koalíció napotán el minduntalan az országgyűlést, még alig hogy összeült s mintha bizony a koalíció akarná az országgyűlést felosztatni úgy, hogy többé össze se hívják.

A darabontok és sajtójuk a király jogait olyképp tüntetik föl, mint valami impatiens noli metangere-t melyhez hozzá nyulni, mely fölött gondolkozni, valóságos szentségtörés. A nemzet jogai — persze azok mások. Azokat minden kérdésesült osztrák tábornok, meg rugbatja, minden korlátolt osztrák diplomata letagadhatja, minden mikroszkópikus haladó-párti nagyság megcsipheti, sőt ha az ördög mentül hamarabb elviszi, annál jobb nekik. De hát ha azok a most még nagyobbrészt alvó nemzetij jogok öntudatra kelnek és érvényesülni

akarnak az ugynevezett királyi jogokkal szemben, sőt azok ellenére is? A történelem azt tanítja, hogy Magyarországon márt több uralkodóhoz kiált, pedig mindegyik ragaszkodott a maga felség jogaihoz. Az ezeréves Magyarország pedig most is megvan, dacára annak, hogy királyai és kormányai sokszor letagadták a nemzet jogait.

Bodrogközi

A városi birtokosság birtokvásárlási ügye.

Birtokosságunk vasárnap, 18. ártartandó közgyűlésén az egész birtokosságot, mezőgazdát és iparost egyaránt érdeklő kérdés kerül elődöntés elé, megvegye-e a birtokosság a Szabó Ferenc-féle 220 hold birtokot vagy ne, mely kérdésre felhívjuk számítani tudó közönségünk figyelmét.

Nem a lelkesedés lángjánál vagy egyes osztályok pillanatnyi haszná szempontjából bírálendő el a kérdés, de az egész birtokosság jól felfogott érdeke kell, hogy minden egyes szavazót irányítson.

Az igaz, hogy ily alkalom soha többé nem adódik a birtokosságnak arra, hogy ekkora birtoktestet megvásárolhasson, ez a vásár mellett szól, de az is kétségtelen, hogy egy testület, ilyen a birtokosság is, sohasem tudja birtokát úgy jövedelmeztetni, mint az egyes, és az ily birtok nem hasznót hajt, de kárral jár.

A birtok megvétele átiratása 65—66 ezer koronába kerül, e nagy összeget, minthogy a birtokosság a célra fordítható tőkével nem rendelkezik, csak kölcsön útján szerezhetni be, ennek évi törlesztési hányada, még 50 éves törlesztés mellett is nagyobb, mint amennyit a birtok jövedelmezhet, ehhez képest a vásár terhet zudít a birtokosságra. Ezen szempontból mi a vásárt csak azon esetben tartjuk megköndőnek, ha a birtokossági tanács, illetve a vásárt indindítványozók

anyagi garantiát vállalnak aziránt, hogy a birtokot úgy tudják jövedelmeztetni, hogy a törlesztés, az adó, a kezelés évi 3500—4000 korona költsége a jövedelemből kikerül, ha nem lesz kénytelen a birtokosság egyéb jövedelmeit fordítani a deficit fedezésére: de azért, amint hírlik, egynehány mezőgazdasággal foglalkozó polgártársuk 80—100 drb fellejstehenet, 200—250 drb sertést legeltessen rajta, ekkora terhet a birtokosság vállaira rakni nem szabad.

A vásárral lelkesedő polgártársainkat felhívjuk, hogy a helyi lapok jövő vasárnapi számában világoztassanak fel bennünket, minden egyes bizottsági tagot, számításuk helyes volta felől, hogy a délutáni közgyűlésen megjelenők már véleményét alkothassanak maguknak a vállalandó teher felől.

Együttal tekintve, hogy a lapunkban közölt birtokossági szabályrendelet szerint a közgyűlésre névszerint a birtokosok nem hivatnak meg, csak a dobszó és a lapokban való hirdetés útján, kérjük városunk minden egyes birtokosát, hogy minden egyéb elfoglaltatástól eltekintve, teljes számmal jelenjen meg a közgyűlésen.

Iparos polgártársainkra való tekintetből arra kérjük az elnökséget, hogy a gyűlést 3 óra előtt ne nyissa meg, mert ekkor végződik a iparosoknak szánt vasárnapi felolvasás és iparosaink csak ekkor jelenhetnek meg tömegesebben.

A.

Válasz

a „Szekely Ujság” folyó évi 4. számában közölt szerkesztői üzenetére.

A tetveknek s egyéb csuszó-mászó férgeknek, a kukacoknak, pondróknak most van a legjobb dolguk Magyarországon. Talán sohase fogják magukat ilyen jól érezni. Különösen grata personák a sajtókukacok. Ezek az elősdiék beleveszik magukat valamelyik festékes papírba s onnan nyújtogatják ki fejüket s tátogatják ehes szájukat. Hogy rá ne ismerjen

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A szekelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irta: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(Minden jog föntartva.)

(11. folytatás.)

A füzéseken a törvényszék előlölő rendesen a vicekirálybírók voltak.¹⁶ Ők is, mint a többi szék-tisztek, kötelesek voltak a székek biztonságát orvok és rablók ellen mególtalmazni.¹⁷ Sokoldalú tevékenységüket a Corpus Statutorum számos cikkelyéből látjuk. Jóllehet a XVIII. századból ered e határozatok nagy része, de azért a XVII. századot is visszatükröztetik, mert ez idő alatt az alkirálybírók állásában semmi változás nem történt.

Az alkirálybírókat a szék maga a főkirálybíró közreműködésével jelölte, választotta és esküdttette meg.¹⁸ Foglalatosságuk igen sokféle a közbiztonság megóvásán kívül.¹⁹ Részt vesznek a cirkálásban, a gonosztevőknek a szék területén való keresésben.²⁰ A felfogott állatot náluk jelentik be.²¹ Bitangolók, preváriálók, orgazdák, lókötők, káromkodók, olyanok, kik másokat megvernek, a tilalmat megszegik, a szék erdőt pusztítják, részegeskedést, paráznaságot üznek, az alkirálybírónál fellejtendők.²² A bírói ítéletet ők hajtják végre.²³ A falusi birtoknak ők voltak közvetlen följebbvalói, ügyeltek, hogy azok igazságosak le-

gyenek s bírói ítélet nélkül büntetéseket ki ne szabjanak,²⁴ ők vigyáznak a gyepük, sövények, utak, hidak jó karban tartására.²⁵ A községi bíró ítélete ellen hozzá lehetett főlebbezni.²⁶ Az alkirálybíróknak állt kötelességükben, nehogy a községi elöljárók az adókat egyenlőtlenül és hamisan szabják ki.²⁷ Az ugarlás ellenőrzése is az ők feladatuk volt.²⁸ Évenként kétszer a községi előljárást meg kellett látogatniok s őket a hivatalos kötelesség elmulasztása esetében büntetni.²⁹ Fontot, sulyt, hordót, mértéket stb. ellenőrző bélyeggel a községben ők láttak el.³⁰

Jövedelmök a bírságpénzekből állott, amelyeknek felét kapták.³¹ Ekzsékuciókor jussok volt két forint napidijra.³²

Az alkirálybíró e működési köréből s abból a tényből, hogy őt a szék választotta, kiviláglik, hogy ő a dultó vagy szolgabíró kötelességeit vette át.

A főkirálybíró.

Érdekes fejlődést mutat a XVI. században a főkirálybíró hivatala. Hogy s mint keletkezett, biztosra nem lehet megmondani. Már mint kész hivatal áll előttünk a zabolai gyűlés határozataiban. Ezek szerint a főkirálybíró jogában áll a dultókat ellenőrizni és évenként őket háromszor megesküdttetni, hogy igazsá-

gosan fognak itélni. Székelye akkor Prázsmáron volt. Jövedelme a bírságpénzek egy részéből állott, miket nem ő maga hajtott fel, hanem a széki tisztviselőktől kapta. Ulászló király diplomája éppenséggel követeli, hogy a „vicekomites, qui apellantur judices regii” a szék helyén lakjanak és gyanítatja váltig, hogy a királybírók a székely ispán segédhivatalnokai voltak és tőle valóan kinevezve. Az agyagfalvi gyűlés jogot ad a királybíróknak a széki tisztviselők megbüntetésére, ha azok a székgyűlés határozata ellenére törvényt napot ülnének ünnepeken.

A szekelyek önkormányzati szokása, municipális consuetudo, a királybíró felügyelő gyanánt tünteti fel a széki tisztviselők fölött, kiket ők háromszor évenként megesküdttetnek. De bírságpénzt a dultó széktől nem hajthatnak be. 1545-ben utasítja az országgyűlés a királybírókat a kapitányokkal, dultókkal és a négy székülövel együtt, hogy járják be a széket faluról falura és a tolvajokat büntessék meg.³³ 1561-ben meghagyatik a királybíróknak a Székelyföldön, hogy tolvajokat és gyújtogatókat ne eresszenek szabadon, hanem méltó büntetést szabjanak rájuk.³⁴

Az 1559-iki országgyűlés végzéséből világosan megtudjuk, hogy a királybírók királyi hivatalno-

kok voltak, nem pedig nemzeti tisztviselők. „A királybíróknak az ők hivatalok azért adódi, hogy az egyes székekben ők tiszteltek és az ő felségeik méltóságának megfelelő szokásokkal éljenek és meg nem engedhető, hogy hivatalnokai önkényesen törvénykezési és büntetési pénzeket szedjenek. De azt sem engedik meg ő felségeik... hogy ők jövedelmektől valamiképp elüttesse-nek, vagy őket a többinél kevesebbre becsüljék. Minthogy ő szent felségeik világosan látják... hogy a királybírókat a szekelyek többi statusa között nem becsülik eléggé, s a bírságpénzekből nekik megfelelő porciót nem adnak, a mint az igazságos és illendő volna s a mint azt fejedelmi hivatalnokok megérdemelnék, azért megrendeljük, hogy mostantól fogva a királybírókat minden székekben tiszteletben tartás... és olyan becsülésben legyen részők, amilyent bennök a fejedelem méltósága... nyilvánvalóan megkíván. Azért a királybíróknak, ha csak ő szent felsége s az ország szolgálatával ők elfoglalva nincsenek, részők legyen minden nyilvános törvényszéki ülésben, ha pedig személyesen abban gátolva volnának, joguk van kinevezni maguk helyett képviselőt.”

(Folyt. köv.)

a laikus, hogy miféle fajta, hát elnevezték magukat „haladó“-nak.

Egyik ilyen sajtókukac-család (mert többen vannak, sajnos) az én személyemmel is foglalkozott az ő családi közös lepedőjükön, valami „Székely Ujság“ című papiroson. (Tudvalevőleg ily címmel jelenik meg ez a papiros Székelyudvarhelyen.) A multkoriban irt „Méregpohár“ című cikkelyemben foglalt igazságok a kukacoknak tudvalevőleg mindmegannyi mérges injekciók. Felszisszent tehát a kukac-család egyik „érdemes“ tagja és piciny fullánkját nyújtogatta a levegőben s azt hitte szegény, hogy engem megcsipett. Nem. Csak jelentette, hogy még él. Azonban ne higgye, hogy a rám szórt hazugságok hitelt találjanak azoknál, kik engem ismernek. A talmud azt mondja, hogy „a hazugság hasonló a terebélyes fához, melynek csak kevés a gyökere, jön a zivatar és kiszakítja tövéből“.

Nos, én elbánok a „Székely Ujság“-nak (tudvalevőleg ily címmel egy papiros jelenik meg Udvarhelyen) rám szórt hazugságaival, kiszakítva tövéből.

Hazugság az, hogy én Ujpesten tanító vagyok. Ott lakom csak s ott szerkesztem még maig is lapomat, melyben Chalupka ur versei egykor megjelentek. Akkoriban roppant alázatosan fordult hozzám, hogy zöngeményeinek helyet adjak. Ma pedig a családi lepedőn felém öltögeti nyelvét. Tempora mutantur...

Hazugság az, hogy én nem követtem azt, amit irok. Mióta a hirlapírói pályán működöm — 22 éve — soha más cikket nem irtam, mint a függetlenségi eszmék mellett s soha kormányparti jelöltre nem szavaztam. Tagja vagyok az orsz. függ. pártkörnek s több 48-as egyletnek.

A sajtókukac-család házi papirosán levő apró férgek ugrálásaira ezután se fogok adni semmit. Öltöggessék csak felém undok nyelvüket, nyújtogassák nyakukat, majd eljön az idő, mikor eltapossa a felháborodott népharag ez elősdieket.

Egyet azonban sajnállok mégis. Azt, hogy nem vagyok hentesmester. Most a haladók diszes csordáiban igen sok alkalmas példányt találunk a — leszurásra. A mi a husdrágaság mai állapotában nem lenne utolsó dolog.

K. Mártonffy Imre.

KÜLONFÉLÉK.

— **Március 15** Székelyudvarhely város polgársága — mint említettük — nagyobb szabásu ünnepélyt rendez március 15-én d. u. 12 3 órakor a Budapest-szálló színháztermében. Tegnap este Vajda Ferenc elnöklete alatt népes értekezlet volt, a mely igen érdekes műsort állított össze. Reméljük, hogy a felkérendő közreműködők már csak a hazafias cél érdekében is, szívesen elvállalják az ünnepségen való szereplést. Az értekezlet elhatározta, hogy a vármegye minden egyes községében, ahonnan felszólítás érkezik, szívesen küld ünnepi szónokot az ott megtartandó hazafias ünnepségre. Ez irányu megkeresések a „Székely-Udvarhely“ szerkesztőségéhez intézendők.

— **Érdekes közigazgatási ülés.** Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága Ugron János megyefőnök elnöklésével tartotta meg tegnap havi rendes ülését. Damokos alispán fono-gráfszerűen ledarált jelentését, vala-

mint Barabás András, árvaszéki elnök, Dr Lengyel József főorvos, Stratzinger Emil pénzügyigazgató, Diemár Károly kir. ügyész, Leichter Gyula főmérnök helyettes, Zonda József tvh. állatorvos és Daniel Lajos közgazdasági előadó havi jelentését minden megjegyzés nélkül vették tudomásul. Ember János tanfelügyelő jelentésével kapcsolatosan pedig Dr Valentsik Ferenc tiszti főügyész szóvá tette a kir. tanfelügyelőnek a magyar történelem nagyjairól egyik tanítógyűlésen tett nyilatkozatait, melyeket annak idején a „Székely-Udvarhely“ hozott napvilágra. Dr Valentsik kijelentette, hogy a „Székely-Udvarhely“ közleményeit megcáfolva sehol sem látta s így azokat valószínűnek kell tekintenie. Már pedig annak, aki a magyar állam kenyerét eszi, úgy nyilatkozni, mint a tanfelügyelő ur tette, nem szabad. Tehát a tanfelügyelő nem méltó azon állás betöltésére, amelyet elfoglalt. Természetesen Ugron János megyefőnök azonnal kész volt erőszakoskodni és a közigazgatási bizottság jogkörét a haladóparti valóságos szerkesztő javára ledisputálni. Nagy biztossággal azt állítván, hogy a tanfelügyelőt csak a miniszter vonhatja felelősségre. Ezt a nevelésügyi miniszter természetesen maga a tanfelügyelő sem hitte el a hős cincér császári biztosnak és eszébe jutott az a jobb kor, melyben holmi alkalmatlan dolgok is fordultak elő a közigazgatási üléseken s e szerint cselekedtek — még a megyefőnökök is, mikor főispánnak tisztelték. Ember János elismerte a közigazgatási bizottság ellenőrzési és fegyelmi jogát, de a felszólalás tárgyát képező deliktumra olyan magyarázatot adott, hogy Dr Valentsik a választ tudomásul nem vette. A válaszból ugyanis semmi lényegyet kivenni nem lehetett. Ember János aztán ismét felállott s azt mondotta, hogy ő a kérdést paedagogiai szempontból vette fel, a hirlapi közleményekre azért nem válaszolt, mert nézete szerint azok „bizonyos tendenciával íródtak“. Végre aztán a tiszti főügyész is a választ tudomásul vette. Ugron János megyefőnök ur pedig beszédgyakorlatokat ohajtván végezni, nekirugaszkodott a hirlapok közleményeiben foglalt igazságok boncolgatásának. Azt a merész állítást kockáztatta, hogy az ujságok 99 százalékának hinni nem lehet. Bizonyára a haladó-parti „uj-ság“-okat értette, azokat, melyek az abszolutizmusra törekvő Fejérváry-kormányt s ötlet támogatják és lép-ten nyomon az igazság elcsavarintásait gyakorolják. Ebben pedig, ilyen alakban még a császári kommandánsnak is igaza van. Megemlítjük még, hogy a tanfelügyelő javaslatára Gyerkes Mihály közs. isk. igazgató-nak visszavonásig a hitelszövetkezetnél elfoglalt pénztárnoki állás betöltését engedélyezték. Mult évben pedig a tanfelügyelő ur az illetőt épen azért nem akarta az igazgatóssal megbízni, mert akkor könyvelő volt s épen a tanfelügyelő ur intézkedése folytán kellett erről Gyerkesnek lemondani. Hát ez már micsoda? Engedjen meg a császári biztos ur, de ez bizony valóság és a ténynek megfelel. Hogy ez miért van így, azt a tanfelügyelő ur igen jól tudja és mi is tudjuk s majd annak idején részletesen foglalkozunk vele — a megyefőnök ur kegyes engedelméből... tekintettel a küszöbön levő abszolutizmusra. Több ügy elintézése után az ülés 11 órakor véget ért.

— **A polgármestert nem nyugdíjazzák,** hanem tényleges szolgálatra visszahívják. Ez a hír azonban még megerősítésre vár.

— **Nincs államsegély.** Vármegyénk gazdasági egyesületének választmánya kedden tartotta meg havi rendes ülését az alelnök vezetésével. Az ülés legfontosabb tárgyát a székely-kereszturi tenyészállatkiállítás és

vásár díjjainak megállapítása képezte. Együttal tudomásul vették, hogy az eddigi 1600 K államsegély elmarad. Ugy látszik, a darabontoknak erre nincs pénzük. Halás közszónetet szavaztak az O. M. G. E. és E. G. E.-nek 100 K-ás és ezüst érem, illetve 200 K-ás adományukért. Más keblű ügyek elintézése után az ülés véget ért.

— **Szent Antal estély.** E hó 20-án tartandó Szent Antal estély műsora a következő: Ének, Szent Antalhoz. Szaval, Baranyai Margit. Ének, Baku Katalin, hegedűn kísérik: Dózsa Imre, Molnár József és Venetianer Antal. Felolvas Dr Kovács Albert. Szaval Jánosy Béla. Ének, Szűz Máriához. Zenedarabokat Ampovits Béla zenekara játszik. Kezdeté este 7 órakor. Rendezők: Dobay Erzsike és Etelka.

— **Kereskedők Otthona.** A helybeli kereskedők Otthona pénteken (e hó 16-án) este 8 órakor kezdődőleg ismerkedési estélyt rendez. Az estélyen Sándorka zenekara szolgáltatja a zenét.

— **A diák-bál sikere.** A kollegium ifjúságának febr. 3-án rendezett táncestélye úgy erkölcsileg, mint anyagiilag fényesen sikerült. A Budapest szálló színháztermét zsúfoltságig megtöltő közönség a szó teljes értelmében ki világos virradtig mulatott. Az estély bevétele 714 K, kiadása 371 K 56 fillér lévén, jótékony celra megmaradt 342 K 44 fillér. Özv. Doros Györgyné 30 K, Dr Lengyel József 17 K, Ugron János 16 K, Palló Imre Kolozs, Dr Nagy Lajos V. Hunyad, Fábán József, Szöllősi Samuel, Dr Bodolla Gábor, Szakáts Zoltán 10—10 K, Biró Sándor, Csanády Zsolt 8—8 K, Becsek Aladár, Dr Szöllősi Ödön 6—6 K, Sebesi Ákos Segesvár, Marton Antal Lanka, Gönczi Lajos, Reizenauer Vilmos, Papp István, Dr Nagy Samuel, Dr Damokos Andor, Vajda Ferenc, Félégyházi Antal, Gyertyánffy Gábor, 5—5 K, Posta János Cofalva, Szabó Árpád, Székely Dénes, Sándor Mózes 4—4 K, Retezár János Élesd, Szabó András, Balogh Józsefné, Benedek Aladár, Fazakas József, Solymossy Endre 3—3 K, Kovács Daniel, Benedek Sándor K. Bacon, Dr Ferenczy Gábor, Nuszbaum Ignác, László Domokosné, Imrich Vilmos, Lajos János Bögöz, Benke Ferenc N. Bacon, Persian János, Buda Gyula, Kassay F. József, Fejes Áron, Dr Ráczkői Samuel, Gaskó Béla, Menyhárt András Kecset, Bagossy Béla, Zakariás Vilmos, Saffent Frigyes, Deák Lajos, Dr Kassai F. Albert, Demeter Béla, Mántó Ernő, Döme Bálint, Incze Lajos 1—1 K fizettek felül. Szíves adományaikért fogadják a rendezőség halás köszönetét.

— **Üzletátadás.** Mészáros Lajos borbély- és fodrász-főüzletét Válics Jenőnek adta át, a Batthyány-téren 18 év óta főnálló fióküzletét pedig kibővítette s csinosan berendezve, a közönség pártolásába ajánlja.

— **Házi cseléd** évi bér mellett azonnal alkalmazást nyer. Cím e lap kiadóhivatalában.

LEGUJABB.

Az országgyűlés feloszlata.

Az országgyűlést e hó 19-én (hét-főn) feloszlatták királyi biztossal és kéziratral. Ezen napra d. e 10 órára a képviselőket és főrendeket

együttös ülésre hívták s az országgyűlés mindkét házát feloszlatták.

Történelmi nagy napok előtt állunk. Az ellenzék vezérei folyton tanácskoznak a feloszlata kérdéséről, hogy szembe szálljanak-e az erőszakkal, vagy csak a tiltakozásra szorítkozzanak.

Ugron Gábor országgyűlési képviselő vasárnap délutántól kezdve tegnapig városunkban időzött. Azonban a fővárosból táviratot kapott és tegnap a délutáni vonattal Budapestre utazott.

Bizzunk a magyar nemzet igazságában és győzelmünk sikerében s legyünk elkészülve mindenekre.

Közbirtokossági ügyek.

A székely közbirtokosságok mozgalma. Leirhatatlan lelkesedést keltett az egész Székelyföldön lengyel-falvi báró Orbán Ottó és a „Székely-Udvarhely“ által az erdők állami kezelése, illetve az 1898. évi XIX. t.-c. záróhatározatában foglalt 57. §. hatályon kívül helyezése iránt megindított mozgalom. Napról-napra érkeznek a csatlakozást jelentő közgyűlési meghívók és határozatok, melyekből kitűnik, hogy mily égető kérdése székely népünknek az eddig követett erdő-politika. Ott, ahol egyes lényaló és a közérdeket nem tekintő lelketlen elemek a mozgalmat vezető „Székely Udvarhely“ c. lapot el nem konfiskálták s a felhívás az érdekelt erdőbirtokosok kezéhez jutott, mindenütt egyértelműleg csatlakoztak az egyedül helyes és sikert ígérő akcióhoz. Folyó hó 21-ikére Bardocz község közbirtokossága, március 4-ikére Papolcz nagyközség és Egerpatak erdőbirtokossága küldött közgyűlési nyomtatott meghívót lapunk szerkesztőségéhez. Egyesek pedig még „véráldozattal is készek“ támogatni mozgalmunkat. Noha erre nincs és nem is lesz szükség. Csak törvényes alapon érleljük a kérdést.

Gyakori láz

és nehéz betegségek után a lábba-dozonek jó erősítő szerre van szükség. Minden más szernél alkalmasabb a csukamájolaj a test zsírálománya, a csontok és izmok erősítésére. A SCOTT fele EMULSIÓ a csukamájolajat oly izletes és könnyen emészthető formában nyújtja, hogy maga a leggyöngébb beteg is e készítményt minden ellenszenv nélkül veszi be és emésztheti meg. A SCOTT-fele EMULSIÓ a legfinomabb norvégiai gyógyszer-csukamájolajból készül messz és nátron hypophosphitok hozzáadásával.

A SCOTT-fele EMULSIÓ valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivó halász“ védjegy.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében minta üveggel bérmentve szolgálok:

Dr BUDA I E M I L
„Városi gyógyszer-tár“ BUDAPEST,
IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K 50 f.

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Temetés harangszó nélkül.

Székelypálfalván f. hó 8-án nagy temetése volt a firtosváraljai unita-

* Ezen rovathon helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak, de a felelősség a beküldőt terheli Szerk.

riusoknak. Egykori derék lelkészüknek T. Nagy Györgynek fiát a községben letelepedett Nagy Pált temették el a firtosváraljai ifj. dalárda közreműködésével s Székelypálfalva róm. kath., Firtosváralja unitárius népének nagy részvétele mellett.

Nagy Pál 86 évet élt. A nagy apostol Szent Pállal szólva: „Ama nemes harcot megharcolta s a hitet mindvégig megtartotta.” Munkabíró korában több évig volt bírja a róm. kath. községnek, sőt az egyházi közterhek hordozásában is, ha szükség volt rá, szívesen részt vett. Nagy, népes családot hagyott hátra, melynek minden tagja, időközben római katolikussá lett. A székelypálfalvi nemes róm. kath. egyházközség és annak érdemes keblitanácsa érezte, hogy a megboldogultat illő dolog megisztni legalább egy keresztény embert megillető utolsó harangszóval. Megkísérelte ezt papjánál, azonban a tisz. plébános, gyulafehérvári Szabó Elek ur e keresztényi jó szándéknak határozottan ellene állt s nemcsak hogy pénzért sem engedte meg — bár a halott kíséretkor — a harangozást, de sőt a templom kulcsát, mely addig a harangozónál állott, magához ragadta, nehogy a harangozó, a keblitanács s az egyházközség ohajtása s akarata szerint cselekedhessék. Székelypálfalván nem lévén harangjuk az unitáriusoknak, Nagy Pál, e népes kath. családot hátrahagyott érdemes unitárius polgára a községnek, minden harangszó nélkül temettetett el. Azaz, hogy a távolban zugtak a firtosváraljai harangok s ércnyelveik nemcsak a megboldogult lelkiüdvéért sirtak fel az Egekre, hanem egy más, megvédett lélekért is, mintegy a Krisztus ezen szavait zengve: „Uram bocsás meg néki-e!”

A sirnál egyik értelmes róm. kath. atyánkfia bocsánatot kért a maga és Székelypálfalva róm. kath. egyházközség nevében a botránkoztató és szegyenletes esetért, mely az ők akaratukon kívül történt.

A megbántott halott lelkésze pedig békét és szeretetet hirdetve hangsúlyozta, hogy a hit elválaszthat, de a szeretetnek mindnyájunkat össze kell tartania. Arról ismernek meg, hogy Krisztus tanítványai vagyunk,

ha egymást szeretjük. Lám milyen sokra viheti az embert a nagy kegyesség, vagy inkább valódi néven nevezve: a felekezeti türelmetlenség és szeretetlenség.

Történt pedig az eset Székelypálfalván Krisztus egyik szolgája kegyes jóindulatából Kr. u. az 1906. esztendőben.

Társ-szerkesztő és lapfőnök:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujságkiadó intézete.

Három festett szoba, konyha, kamara külön udvarral stb. hozzátartozóival együtt kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

1006 - 906. tlkv. szám.

Hirdetmény.

Küldésfalva község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított s ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. törvénycikk, az 1889. XXXVIII. törvénycikk és 1891. XVI. törvénycikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. törvénycikkekben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tételik közre: 1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. törvénycikk 5. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. törvénycikk 5. és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. törvénycikk 15. §-a) pontjába foglalt kiegészítéseit, valamint az 1889. XXXVIII. törvénycikk 7. §-a) és az 1891. XVI. törvénycikk 15. §-b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX. törvénycikk 22. §-a) alapján történt törlekérvénytelenséget kimutathatják, evégből törleszi kereseteket hat hónap alatt vagyis 1906. évi augusztus 25-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törleszi kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. törvénycikk 16. és 18. §-ainak eseteiben, ide értve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. törvénycikk 5. 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondás-

sal élni kívánnak, írásbeli ellenmondásukat hat hónap alatt vagyis 1906. évi augusztus 25-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fognak.

3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül, az 1892. XXIX. törvénycikk szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. törvénycikk 16. §-a) alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket tlkvi hatósághoz 6 hónap alatt vagyis 1906. aug. 25-ik napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmula után az átalakításakor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján, és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatolnak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság: ol.

Székelyudvarhely, 1906. febr. 6. MIHÁLY, kir. széki egyes bír.

NAPTÁRAK!

AZ 1906 ÉVRE

megjelentek és még kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Vizimalom eladás.

A valdhidi (u. p. Erzsébetváros) ev. luth. egyház f. évi március hó 4-én délután 2 órakor örök áron eladja 2 járatu lisztelő malmát a hozzá tartozó ingatlanokkal együtt.

Kiküldési ár 3000 korona.

A részletes feltételek a valdhidi ev. luth. egyház lelkesi hivatalnál betekínthetők.

A presbyterium.

BÁLI MEGHIVÓKAT

OLCSÓ ÁRON KÉSZIT

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyvnyomtató-intézete Székelyudvarhely

Szép, új köház benvaló-sággal és berendezett nagy kerttel eladó. Bővebb felvilágosítást ad Rudnyák Péter kertész.

Kiadó lakás. Kossuth-utca 75. szám alatt egy különálló 3 szoba, konyha, istálló, udvar és kertből álló lakás április 24. től kiadandó. Értekezhetni özv. Pál János-nál Szentimre-utca 12. szám alatt.

Tájékoztatásul.

Alólirott mély tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a Kossuth-utcában (Flórián-féle ház) levő borbély és fodrász-főüzletemet átadtam.

Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 7. sz. alatt (Frölichné-féle ház mellett) 18 év óta főálló borbély- és fodrász fióküzletemet pedig kibővítvé, azt a mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő módon berendeztem.

A n. é. közönség eddigi nagybecsű támogatását megköszönve, tisztelettel kérem jövőre is szíves pártolását.

Kész szolgálattal:

Mészáros Lajos

borbély és fodrász, Batthyány-tér 7. sz.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az újonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárunkban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárunk, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szíves pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Mindig friss fűszerárunk!